

Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği 2'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması¹

DOI: 10.26466/opus.529016

*

Özge Canoğulları Ayazseven* - Fulya Cenkseven Önder**

*Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adana/ Türkiye

E-Posta: canogullari.ozge@gmail.com

ORCID: [0000-0003-2867-7948](https://orcid.org/0000-0003-2867-7948)

** Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adana/Türkiye

E-Posta: fulyac@cu.edu.tr

ORCID: [0000-0001-9748-626X](https://orcid.org/0000-0001-9748-626X)

Öz

Bu çalışmada lise öğrencileri üzerinde uygulanan Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği 2'nin (Caplan, 2010) Türkçe uyarlama çalışmasını yaparak geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını sınamak amaçlanmıştır. GPİKÖ 2'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması için araştırmanın çalışma evreni 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Adana ili Yüreğir ve Sarıçam ilçesi sınırları içinde birer lise ve Hatay ili İskenderun ilçesinden bulunan bir lise toplam üç liseden 9, 10, 11 ve 12. sınıfa devam eden kız ve erkek öğrencilerden oluşmuştur. 245 kız, 247 erkek toplam 492 öğrenci çalışma grubuna alınmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analiziyle (DFA) çözümlenmiştir. DFA sonucunda dört faktörlü yapının iyi uyum değerleri ürettiği görülmüştür. Faktörler arasındaki korelasyon değerleri .12 ile .59 arasında değişmektedir. Ölçeğin ölçüt geçerliliğini sınamak için Kısa Semptom Envanteri Depresyon Alt Ölçeği ve Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu puanları ile ilişkisine bakılmıştır. GPİKÖ 2 ile depresyon ve internet bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .51 ile .83 arasında değişirken ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .85 bulunmuştur. Sonuç olarak, GPİKÖ 2'nin problemler internet kullanımına yönelik eğilimin belirlenmesi amacıyla lise öğrencileri üzerinde kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Problemler internet kullanımı, İnternet bağımlılığı, Ölçek uyarlama, Geçerlilik, Güvenirlik

¹ Bu çalışma, Fulya CENKSEVEN ÖNDER danışmanlığında Özge CANOĞULLARI AYAZSEVEN' in yayınlanmamış doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir. Ayrıca 28 Nisan-1 Mayıs 2018 tarihinde Antalya'da düzenlenen III. İNES Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Turkish Adaptation Study of The Generalized Problematic Internet Use Scale 2

*

Abstract

In this study, it was aimed to test the validation of a valid and reliable scale by making the Turkish adaptation study of Generalized Problematic Internet Use Scale 2 (Caplan, 2010) applied on high school students. The study included a simple random sample of 492 adolescent students-245 girls and 247 boys - attending ninth, tenth, eleventh and twelfth grades, to three different high schools that are obligated to ministry of national education in Hatay and Adana between 2017 and 2018 education years. The construct validity of the scale was analyzed by confirmatory factor analysis (CFA). As a result of CFA, it was observed that the four-factor structure produced good fit values. Correlation values between the factors ranged from .12 to .59. In order to test the criterion validity of the scale, the relationship between the Brief Symptom Inventory Depression Sub-dimension and Young Internet Addiction Test Short Form was examined. A significant positive correlation was found between GPIUS 2 and internet addiction and depression. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient of the subscales ranged from .51 to .83, while the Cronbach Alpha internal consistency coefficient for the whole scale was .85. As a result, it is seen that GPIUS 2 is a valid and reliable scale that can be used on high school students in order to determine the trend towards problematic internet use.

Keywords: *Problematic internet usage, Internet addiction, Scale adaptation, Validity, Reliability*

Giriş

Günümüzde her yaştan insanın ilgisini çeken, çocuklar ve gençler arasında kullanımı sıklıkla yaygınlaşan ve bilinçli kullanıldığı takdirde hayatı kolaylaştıran internetin zamanla faydasından çok olumsuz yönlerinin konuşulduğu ve özellikle ergenlerde bazı sorunlara yol açtığı ifade edilmektedir (Beard ve Wolf, 2001; Caplan, 2002; Davis, 2001; Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Young, 1996). İnternetin bilinçsiz ve aşırı kullanımına ilişkin dünyada birçok araştırma yapılmakta ve araştırmalar ergenlerin bu konuda riskli grup olduklarını öne sürmektedirler (Cao ve Su, 2007; Durkee vd., 2012; Hooi, 2010; Kuss, Griffiths, Karila & Billieux, 2013; Mossbarger, 2008). Türkiye'de de internet kullanımı her geçen yıl artmakta ve istatistiki bilgiler bu kullanımın çocuklar ve gençler arasında yaygınlaştığını göstermektedir (TUİK, 2013). Geliştirici olmayan ve gereğinden fazla kullanılan internetin ergenlerde problemlı/patolojik internet kullanımı veya internet bağımlılığı gibi davranış problemlerine yol açtığı ifade edilmektedir (Ayas, Çakır ve Horzum, 2011; Cengizhan, 2005; Zorbaz ve Tuzgöl Dost, 2014).

Alanyazın incelendiğinde aşırı internet kullanımını tanımlamak için "Kompulsif bilgisayar kullanımı" (Black, Belsare ve Schlosser, 1999), "patolojik internet kullanımı" (Davis, 2001), "problemlı internet kullanımı" (Caplan, 2002) ve "internet bağımlılığı" (Goldberg, 1999; Young, 1996) gibi terimlerin kullanıldığı görülmektedir. Bu terimler alanyazında birbirlerinin yerine kullanılmakla birlikte ilk olarak Young (1996) tarafından "internet bağımlılığı" olarak tanımlanmış ve sarhoş edici madde içermeyen dürtü kontrol bozukluğu olarak açıklanmıştır. İnternet bağımlılığına ilişkin çalışmalar zamanla başka araştırmacıların da ilgisini çekmiş ve bu konuyla ilgili testler, ölçme araçları geliştirerek internet bağımlılığını/problemlı internet kullanımını tanımlamaya çalışmışlardır (Anderson, 2001; Beard ve Wolf, 2001; Brenner, 1997; Caplan, 2002; Caplan, 2010; Davis, 2001; Griffiths, 1999; Kandell, 1998; Morahan-Martin ve Schumacher, 2000; Shapira vd., 2003). İnternet bağımlılığının tanımları incelendiğinde internette planlanandan daha uzun süre vakit harcama, zihnin internetle sürekli meşgul olması, internet kullanımı sebebiyle iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşama, internet kullanımını yarattığı sıkıntılara rağmen devam ettirme, internet kullanımını sınırla-

ma çalışmalarının başarısız kalması, internet kullanımının azaltılması veya durdurulması çalışılması durumunda huzursuzluk, sinirlilik, depresyon gibi duygular yaşama, interneti problemlerden veya bazı rahatsız edici duygulardan (mutsuzluk, suçluluk, kaygı, depresyon gibi) kaçmak için bir araç kullanma bağımlılık kriterleri arasında yer almaktadır (Davis, 2001; Goldberg, 1999; Akt Bozkurt, Şahin ve Zoroğlu, 2016; Shapira vd., 2003; Young, 1996).

Türkiye’de de ergenler arasında önemli bir sorun olan internet bağımlılığını/problemliliği internet kullanımını tanılamaya yönelik ölçeklerin olduğu görülmektedir. Örneğin Günüş ve Kayrı (2010), Türkçe bir ölçek geliştirmek ve Türkiye’de problemliliği internet kullanım düzeylerini belirleyip amaçlı İnternet Bağımlılık Ölçeği geliştirmişlerdir. 35 maddeden oluşan ölçek beşli Likert tipindedir. Ölçek “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma” ve “Sosyal İzolasyon” olmak üzere dört alt ölçekten oluşmaktadır.

Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan (2007) ise Problemliliği İnternet Kullanım Ölçeği’ni (PİKÖ) geliştirmişlerdir. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek “Tamamen uygun”, “Oldukça uygun”, “Biraz uygun”, “Nadiren uygun” ve “Hiç uygun değil” seçeneklerinden oluşan beşli derecelendirme ile yanıtlanan 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin “internetin olumsuz sonuçları”, “sosyal fayda/sosyal rahatlık” ve “aşırı kullanım” olarak adlandırılan üç alt ölçeği bulunmaktadır.

Ceyhan ve Ceyhan (2014) ise üniversite öğrencileri için geliştirilen Problemliliği İnternet Kullanım Ölçeği’nin (Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan, 2007) ergenler için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını incelemişlerdir. Yapılan faktör analizleri sonucunda “Problemliliği İnternet Kullanım Ölçeği- Ergen” (PİKÖ-E) olarak adlandırılan beşli Likert tipinde 27 maddelik yeni bir ölçek ortaya çıkmıştır. Ölçekten alınan puanlar artıkça ergenlerin internet bağımlılığını/problemliliği internet kullanım düzeylerinin de arttığı anlaşılmaktadır.

Türkiye’de internet bağımlılığını ölçmek amaçlı Türkçe uyarlama çalışmaları da yapılmaktadır. Problemliliği internet kullanımını belirlemek için Young (1999) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılık Ölçeği DSM-IV ‘ün “Psikoaktif Madde Bağımlılığı” ölçütlerinden uyarlanan 20 soruluk bir ölçektir. Ölçek, Bayraktar (2001) tarafından 12-17 yaş grubu er-

genlerin anlayabileceği şekilde Türkçeye uyarlanmıştır. İnternet Bağımlılık Ölçeği altılı Likert tipinde olup katılımcılara 0 ile 5 arasında puan verilmektedir. "Patolojik İnternet Kullanıcısı" olarak tanımlanan grubun ölçekten 80 ve üzeri puan aldığı belirtilmektedir. Ayrıca 50-79 arası puan alanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler", 50 puan ve altı alanlar da "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmaktadır.

Orijinal adı "Skala zur Erfassung der Internetsucht" olan ve Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılık Ölçeği'nde ise toplam 20 soru bulunmakta ve her alt ölçekte dört soru olmak üzere beş alt ölçekten ("Kontrol Kaybı", "Vazgeçme Belirtileri", "Bağımlılıkta Süre Artışı", "Çalışma ve Verimlilikte Olumsuz Sonuç" ve "Sosyal İlişkilerde Olumsuz Sonuçlar") oluşmaktadır. Ölçek, Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından 19 yaş ve altı ergenler ile 50 yaş ve üstü yetişkinler arasında değişen çeşitli yaş gruplarına uygulanarak Türkçe uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında yapılan geçerlik analizleri sonucunda ölçeğin 3 faktör ("Kontrol Kaybı", "Daha Fazla Online Kalma İsteği" ve "Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk") altında toplandığı ve 19 maddeden oluştuğu görülmüştür. Ölçek beşli Likert tipinde olup ölçeğin bütününden toplam en düşük 19 puan, en yüksek 95 puan alınabilmektedir (Şahin ve Korkmaz, 2011).

Nichols ve Nicki (2004) tarafından geliştirilen "İnternet Bağımlılık Ölçeği" tek faktör altında toplanan 31 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, Kayri ve Günüç (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak üniversite öğrencilerinin (17-22 yaş arası) internet bağımlılık düzeylerini belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamakta ve beşli derecelendirme ölçeğiyle değerlendirilmektedir. Kayri ve Günüç'ün (2009) yaptığı uyarlama çalışmasının faktör analizi sonucunda ise Türkçe ölçek 30 maddeye düşmüştür. Ölçek maddelerinden elde edilen toplam puanın 90 (5 üzerinden 3 puan alınmasına eşit) ve üstü olma durumunu internet bağımlılığının bir göstergesi olabileceğini savunmuşlardır. İnternetin problemlı kullanımını ölçmeye yönelik çeşitli ölçme araçları geliştirilse de günümüzün önemli sorunlarından biri olan ve araştırılmasının önemi vurgulanan problemlı internet kullanımını belirlemeye yönelik farklı ölçeklerin de literatüre kazandırılmasının gereği vurgulanmaktadır (Deniz ve Tutgun Ünal, 2016).

Caplan (2010) tarafından geliştirilen Genelleştirilmiş Problemlerli İnternet Kullanım Ölçeği 2 ise geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak internet bağımlılığını tespit etmeye yönelik yurtdışında birçok araştırmada (Caplan, Williams ve Yee, 2009; Casale, Caplan ve Fioravanti, 2016; Chong, Chye, Huan ve Ang 2012, 2014; Gámez-Guadix, Villa-George ve Calvete, 2012; Pontes, Caplan ve Griffiths, 2016) yer alsa da Türkiye’de bu ölçeğin uyarlama çalışmasının Deniz ve Tutgun Ünal (2016) tarafından yakın bir tarihte yapıldığı ve araştırmalarda kullanılmadığı görülmektedir. Fakat belirtilen çalışma diğer uyarlama çalışmalarının çoğunda olduğu gibi üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olup ergenler için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığı konusunda bilgi vermemektedir. Alan yazın incelendiğinde de ergenlerde problemlerli internet kullanımını belirlemek amacıyla çoğu ölçeğin Türkçe’ye uyarlandığı fakat Caplan’ın (2010) geliştirdiği Genelleştirilmiş İnternet Kullanım Ölçeği 2 konusunda yeterince çalışma yapılmadığı dikkat çekmektedir. Bu ölçek problemlerli internet kullanımını tanılamaya yönelik genel puan vermekle birlikte dört boyutta problemlerli internet kullanımını betimleyen, aynı zamanda 15 maddeden oluşması sebebiyle ergenlerin kolay cevaplayabileceği bir ölçek olması sebebiyle tercih edilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada Genelleştirilmiş İnternet Kullanım Ölçeği 2’nin (Caplan, 2010) Türkçe uyarlama çalışmasını yaparak lise öğrencileri için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını sınamak amaçlanmıştır. Yapılan çalışmanın, Türkiye’de problemlerli internet kullanımını ölçme konusunda geliştirilecek yeni ölçme aracı geliştirme çabalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Genelleştirilmiş Problemlerli İnternet Kullanım Ölçeği 2’nin (Caplan, 2010) geçerlik ve güvenilirlik çalışması için araştırmanın çalışma evreni 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Adana ili Yüreğir ve Sarıçam ilçesi sınırları içinde birer lise ve Hatay ili İskenderun ilçesinden bulunan bir lise toplam üç liseden 9, 10, 11 ve 12. sınıfa devam eden kız ve erkek öğrencilerden oluşmuştur. Çalışma evreninde yer alan liselerde her sınıf düzeyinden birer sınıf random olarak belirlenerek uy-

günlükler bu sınıflarda gerçekleştirilmiş, 245 (%49.8) kız, 247 (%50.2) erkek toplam 492 öğrenci çalışma grubunda yer almıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımları

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kız	245	49.8
	Erkek	247	50.2
Sınıf düzeyi	9. Sınıf	150	30.5
	10. Sınıf	101	20.5
	11. Sınıf	115	23.4
	12. Sınıf	126	25.6
Baba öğrenim durumu	Hiçbir okul mezunu değil	19	3.9
	İlkokul/ortaokul	269	55.2
	Lise	136	27.9
	Üniversite	58	11.9
	Lisansüstü	5	1.0
Anne öğrenim durumu	Hiçbir okul mezunu değil	52	10.7
	İlkokul/ortaokul	313	64.3
	Lise	83	17.0
	Üniversite	37	7.6
	Lisansüstü	2	0.4
İnternet kullanım sıklığı	Günde en çok 1 saat	73	15.1
	Günde 1-3 saat arası	190	39.4
	Günde 3 saatten fazla	173	35.9
	Haftada 3-4 gün	18	3.7
	Haftada 1-2 gün	22	4.6
	Ayda 1-2 gün	6	1.2
İnternet kullanım amacı	Sosyal medya	255	52.9
	Oyun	46	9.5
	Ödev/araştırma	85	17.6
	Film izleme/indirme	44	9.1
	Müzik dinleme/indirme	52	10.8

Tablo 1 incelendiğinde, çalışma grubunun %49.8'ini kız öğrencilerin, %50.2'sini ise erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Sınıf düzeyi açısından ise 9. sınıflardan 150 (%30.5), 10. sınıflardan 101 (%20.5), 11. sınıflardan 115 (%23.4) ve 12. sınıflardan 126 (%25.6) öğrenci araştırmaya katılmıştır. Babası hiçbir okul mezunu olmayan 19 (%3.9), ilko-

kul/ortaokul mezunu olan 269 (%55.2), lise mezunu olan 136 (%27.9), üniversite mezunu 58 (%11.9), yüksek lisans/doktora mezunu 5 (%1); annesi hiçbir okul mezunu olmayan 52 (%10.7), ilkokul/ortaokul mezunu olan 313 (%64.3), lise mezunu olan 83 (%17), üniversite mezunu 37 (%7.6), yüksek lisans/doktora mezunu 2 (%0.4) öğrenci vardır. Annesi vefat eden 5 öğrenci ve babası vefat eden 5 öğrenci anne-baba öğrenim durumunu boş bırakmışlardır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubunda günde en çok 1 saat internet kullanan 73 (%15.1), günde 1-3 saat arası internet kullanan 190 (%39.4), günde 3 saatten fazla kullanan 173 (%35.9), haftada 3-4 gün kullanan 18 (%3.7), haftada 1-2 gün kullanan 22 (%4.6), ayda 1-2 gün kullanan 6 (%1.2) öğrenci bulunmaktadır. İnternet kullanan öğrencilerin 255’i (%52.9) sosyal medya, 46’sı (%9.5) oyun, 85’i (%17.6) ödev/araştırma, 44’ü (%9.1) film izleme/indirme, 52’si (%10.8) müzik dinleme/indirme amacıyla interneti kullanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği 2 (GPİKÖ 2): Caplan (2010) tarafından geliştirilmiş olup Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği (GPİKÖ)’nin (Caplan, 2002) güncelleştirilmiş ve revize edilmiş modelidir. Caplan (2002) orijinal GPİKÖ maddeleri üzerinde faktör analizi yapmış ve yedi faktör belirlemiştir: Duygudurum değişikliği (negatif duygulanım durumlarında bazı değişiklikleri kolaylaştırmak için internet kullanan bir birey), sosyal faydalar (online topluluklardan algılanan sosyal faydalar), sosyal kontrol (bireyin başkalarıyla online etkileşim halindeyken kendini tanıtmada algıladığı kontrol derecesi), yoksunluk (internet ile meşguliyet), kompulsif kullanım (kişinin online davranışlarını düzenleme veya kontrol etme yetersizliği), çevrimiçi aşırı zaman (bireyin çevrimiçi aşırı zaman harcama hissetme derecesi) ve olumsuz sonuçlar (bireyin internet kullanımından kaynaklanan kişisel, sosyal ve mesleki sorunlar yaşaması). Orijinal GPİKÖ ilgili alana katkı sağlamış olmasına rağmen boyutlarının sayısı olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Bu sebeple Caplan ikinci bir ölçek geliştirme çalışmalarına başlamıştır. Geliştirilen yeni ölçek (GPİKÖ 2), dört yapı altında toplanmıştır:

- 1) *Online Sosyal Etkileşim Tercihi (OSET)*: Yüz yüze etkileşim yerine online olarak sosyal etkileşimin tercih edilmesi,
- 2) *Duygu Düzenleme*: Olumsuz duygu durumlarında değişiklik yaratmak için internetin kullanılması,
- 3) *Yetersiz Öz-Düzenleme* (kompulsif kullanım ve bilişsel meşguliyet alt ölçeklerini içeren): Kişinin online davranışlarını düzenleme veya kontrol etme yetersizliği ve zihninin internetle sürekli meşgul olması,
- 4) *Olumsuz Sonuçlar*: İnternet kullanımından kaynaklanan kişisel, sosyal ve mesleki sorunlar yaşanması.

Ölçek 15 maddeden oluşmakta olup 1'den (kesinlikle katılmıyorum) 8'e (kesinlikle katılıyorum) doğru sıralanan bir ölçek üzerinden değerlendirilmektedir. Bu çalışmada ise ölçek ergenler üzerinde uygulanacağı için sekizli Likert tipinden beşli Likert yapıya ("Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerinden oluşan) indirilmiştir. Orijinal ölçeğin geçerlik çalışması için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin beş boyutta toplandığı (online sosyal etkileşim, duygu düzenleme, kompulsif internet kullanımı, bilişsel meşguliyet ve olumsuz sonuçlar), iki boyutun ise (kompulsif internet kullanımı ve bilişsel meşguliyet) "yetersiz öz-düzenleme" adıyla tek bir boyut altında toplandığı görülmüştür. Orijinal ölçeğin güvenirlik çalışması Cronbach Alfa Katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. Tüm ölçeğe ait Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .91 iken, "online sosyal etkileşim" boyutu için .82, "duygu düzenleme" boyutu için .86, "bilişsel meşguliyet" boyutu için .86, "kompulsif internet kullanımı" boyutu için .87, "olumsuz sonuçlar" boyutu için ise .83 bulunmuştur. Orijinal ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları ölçeğin kullanıma elverişli olduğunu göstermiş olup bu çalışmada da Türkçe uyarlama çalışması yapılmıştır (Bakınız Ek-1).

Kısa Semptom Envanteri: Derogatis (1992) tarafından geliştirilen Kısa Semptom Envanteri Şahin ve Durak (1994) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon, hostalite olmak üzere 5 alt ölçekten ve 53 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri hiç yok" ve " çok fazla var" ifadelerine karşılık gelen 5'li Likert tipi olarak derecelendirilmiştir. Türkçe ölçeğin geçerlik çalışması açılımlayıcı faktör

analiziyle gerçekleştirilmiş ve 5 alt ölçekten oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayıları “ depresyon” alt ölçeği için .88, “anksiyete” alt ölçeği için .87, “olumsuz benlik” alt ölçeği için .87, “somatizasyon” alt ölçeği için .75 ve “hostalite” alt ölçeği için .76 bulunmuştur. Bu araştırmada 12 maddeden oluşan depresyon alt boyutu kullanılmıştır.

Young İnternet Bağımlılık Testi- Kısa Formu: İlk olarak Young (1998) tarafından 20 maddelik geliştirilen ölçek Pawlikowski ve arkadaşları (2013) tarafından 12 maddeye indirgenerek kısa forma dönüştürülmüştür. Beşli derecelendirme ölçeğiyle değerlendirilen ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği bireyde internet bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Üniversite ve lise öğrencileri üzerinde geçerliliği ve güvenilirliği sınanan ölçeğin 12 madde ve tek faktörden oluştuğu, iki grupta (üniversite öğrencileri ve ergenler) da iyi uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayıları üniversite öğrencilerinde .91, lise öğrencilerinde/ergenlerde .86 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Ölçeklerin uygulanması için öncelikle Etik Kurul Onayı alınmış, sonrasında İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinler alınmıştır. Belirlenen okulların psikolojik danışmanları ve müdürleriyle iletişim kurularak uygulama yapılacak günler belirlenmiş ve belirlenen tarihlerde sınıf ortamında ölçme araçları uygulanmıştır. Öğrencilere dolduracakları ölçeklerle ilgili gerekli açıklamalar yapılmış ve uygulama yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Genelleştirilmiş Problemler İnternet Kullanım Ölçeği 2 (GPIKÖ 2)'nin yapı geçerliliği doğrulayıcı faktör analiziyle, güvenilirliği ise Cronbach Alfa katsayısıyla ölçülmüştür. Ölçeğin ölçüt geçerliliği ve dil geçerliliği için

Pearson Çarpım Momentler Korelasyon katsayıları incelenmiştir. Araştırmanın verileri SPSS 21.0 ve AMOS 22 programları ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde Genelleştirilmiş Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği 2'nin (GPİKÖ 2) çeviri ve dilsel eşdeğerlilik çalışmaları, yapı geçerliği, ölçüt geçerliliği ve güvenilirlik çalışmaları yer almaktadır.

GPİKÖ 2'nin Çeviri ve Dilsel Eşdeğerlik Çalışmaları

1. Çeviri Çalışması

Genelleştirilmiş Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği 2'nin (Caplan, 2010) Türkçe çevirisi 4 farklı İngilizce öğretmenine yaptırılmış ve bu çevirilerle ilgili 5 farklı akademisyenden öneri alınmıştır. Alınan önerilerle ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek için ergen grubuna ölçek maddeleri okutulmuş ve geribildirim alınmıştır. Öğrencilerin ölçek maddelerini anlaşılabilir buldukları görülmüştür. Ölçeğin Türkçe formunun geri çeviri çalışması çeviri uzmanı tarafından yapılmıştır ve bu çalışma ölçeği geliştiren araştırmacıya (Scott Caplan) yollanmıştır. Araştırmacı, yapılan çalışmanın orijinaline çok yakın olduğunu belirtmiştir.

2. Dilsel Eşdeğerlik Çalışması

GPİKÖ 2'nin İngilizce ve Türkçe formu arasındaki tutarlılık, Çukurova Üniversitesi'nde İngilizce Öğretmenliği bölümünde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 32 lisans öğrencisi ile 16 İngilizce öğretmenine uygulanarak ve Pearson Çarpım Momentler Korelasyon katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. GPİKÖ 2, toplamda 48 kişilik bir gruba bir hafta arayla uygulanmıştır. Uygulamaya katılanlar ilk olarak özgün ölçeği, bunu takiben bir hafta sonra ölçeğin Türkçe çevirisini cevaplamışlardır. İki uygulama arasındaki Pearson korelasyon katsayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. GPİKÖ 2 İngilizce ve Türkçe formu arasındaki korelasyon değerleri

Madde No	r	p
1	.69	.00
2	.85	.00
3	.84	.00
4	.60	.00
5	.77	.00
6	.86	.00
7	.80	.00
8	.62	.00
9	.82	.00
10	.69	.00
11	.69	.00
12	.72	.00
13	.60	.00
14	.81	.00
15	.82	.00

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Türkçe ve İngilizce uygulamalar arasında korelasyon katsayıları, 4. madde dışındaki tüm maddelerde .60 ile .86 arasında değişmiş ve .001 düzeyinde pozitif ve anlamlı değerlere ulaşılmıştır. Türkçe ve İngilizce formların toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki [$r:.93$; $p<.001$] belirlenmiştir.

GPİKÖ 2’nin Yapı Geçerliliği Çalışması

Güvenli İnternet Kullanımı 2 Ölçeği’nin yapı geçerliliği için özgün formunda bulunan faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) (Confirmatory Factor Analysis: CFA), ölçme araçlarının geliştirilmesinde sık kullanılan ve önemli kolaylıklar sağlayan bir analiz yöntemidir. Bu yöntem, önceden oluşturulan bir model aracılığıyla gözlenen değişkenlerden yola çıkarak gizil değişken (faktör) oluşturmaya yönelik bir işlemdir. Genellikle ölçek geliştirme ve geçerlilik analizlerinde kullanılmakta veya önceden belirlenmiş bir yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır (Bayram, 2010, Myers, 2000; Akt. Aytaç ve Öngen, 2012). DFA analiziyle ilgili varsayımlar karşılandıktan sonra maksimum olabilirlik (maximum likelihood) yöntemiyle analiz gerçekleştirilmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizi kapsamında Ki-kare / serbestlik derecesi (χ^2/sd), uyum iyiliği indeksi (goodness of fit index-GFI), düzeltilmiş

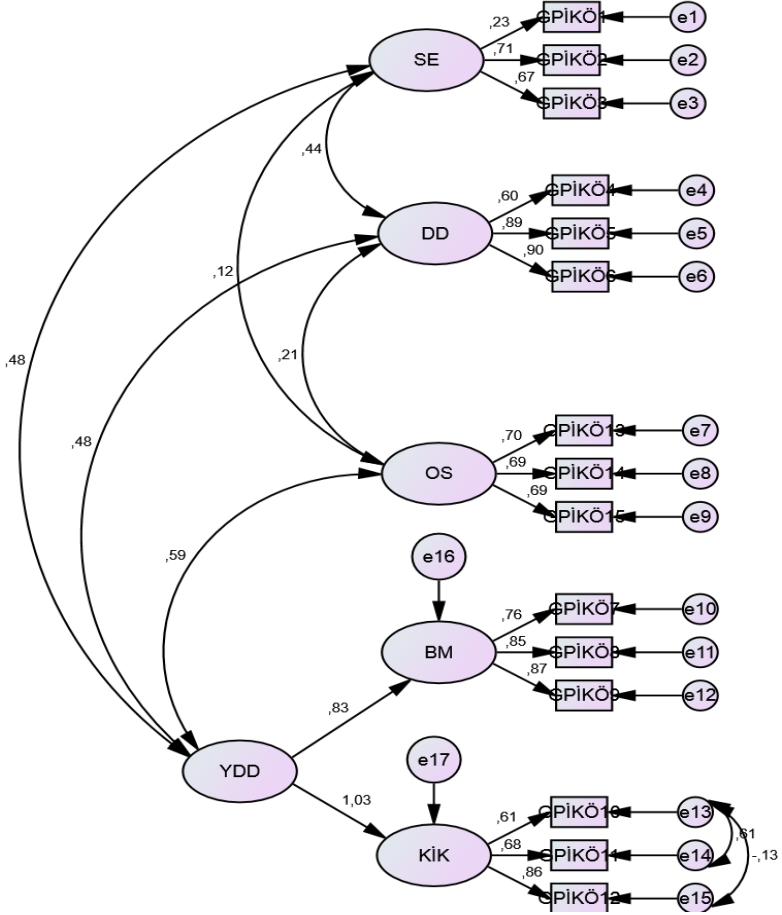
uyum iyiliği endeksi (adjusted goodness of fit index-AGFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (comparative fit index-CFI), normleştirilmemiş uyum indeksi (non-normalized of fit index NNFI), kök ortalama kare yaklaşım hatası (Root mean square error of approximation-RMSEA) ve standardize edilmiş artık ortalamaların karekökü (standardized root mean square residuals-SRMR) dikkate alınmıştır. Kompulsif internet kullanımı alt boyutunun 10. maddesi ile 11 ve 12. maddelerinde hata varyansları ilişkilendirilmiştir. Bu sebeple ölçek dört faktörlü yapı altında incelenmiştir. DFA ile sınanan modelin uyum indeks değerleri ve uyum indeksleri kabul sınırları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. DFA ile Sınanan Modelin Uyum İndeks Değerleri ve Uyum İndeksleri Kabul Sınırları(Kaplan, 2014)

İndeks	Sınır Değer	Araştırmadan Elde Edilen Uyum Değeri
χ^2/sd	< 5	2.18
GFI	> .90	.96
AGFI	> .90	.93
CFI	> .95	.97
NNFI	> .95	.95
RMSEA	< .08	.05
SRMR	< .10	.05

Tablo 3 incelendiğinde dört faktörlü yapının iyi uyum değerleri ürettiği görülmektedir [$\chi^2/sd(174.63/80 = 2.18)$; RMSEA=.05; SRMR=.05; CFI=.97; NNFI=.95; GFI= .96; AGFI =.93]. Bununla birlikte faktörler arasındaki korelasyon değerleri incelenmiş ve DFA ile elde edilen model Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1 incelendiğinde Çevrimiçi Sosyal Etkileşim alt ölçeği ile duygudurum düzenleme ve yetersiz duygu düzenleme arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler (sırasıyla .44 ve .48) olduğu görülmektedir. Ancak çevrimiçi sosyal etkileşim boyutu ile olumsuz sonuçlar boyutu arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir ($r=.12, p>.05$). Duygudurum düzenleme boyutu ile yetersiz duygu düzenleme ve olumsuz sonuçlar boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir (sırasıyla .48 ve .21). Yetersiz duygu düzenleme ile olumsuz sonuçlar boyutları arasında ise orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=.59, p<.05$). Bu değerler, ölçeğin dört boyutlu modelinin iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Genelleştirilmiş Problemlerli İnternet Kullanım Ölçeği 2'ye ilişkin DFA sonuçları (DFA ile kurulan dört faktörlü örtük yapı)

GPIKÖ=Genelleştirilmiş Problemlerli İnternet Kullanım Ölçeği
SE=Sosyal Etkileşim DD=Duygu Düzenleme
OS=Olumsuz Sonuçlar BM=Bilişsel Meşguliyet
KİK=Kompulsif İnternet Kullanımı YÖD=Yetersiz Öz-Düzenleme

GPİKÖ 2'nin Ölçüt Geçerliliği Çalışması

GPİKÖ 2'nin ölçüt geçerliliğini sınamak için Kısa Semptom Envanteri Depresyon Alt Ölçeği (Şahin ve Durak, 1994) ve Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu (Kutlu, Savcı, Demir ve Aslan, 2015) ile ilişkisine bakılmıştır. GPİKÖ 2 toplam puanları ve alt ölçekleri ile depresyon ve internet bağımlılığı puanları arasındaki ilişki Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Depresyon ve internet bağımlılığı ile GPİKÖ 2 toplam puanı ve alt ölçekleri arasındaki korelasyon değerleri

	Depresyon	İnterne tBağımlılığı
Online Sosyal Etkileşim	.09	.22*
Duygu Düzenleme	.10	.43*
Yetersiz Öz Düzenleme	.70*	.60*
Bilişsel Meşguliyet	.23*	.56*
Kompulsif İnternet Kullanımı	.85*	.38*
Olumsuz Sonuçlar	.06	.20*
GPİKÖ 2 Toplam	.19*	.57*

* $p < .001$

Tablo 4 incelendiğinde depresyon ile GPİKÖ 2 toplam puanı ve yetersiz öz-düzenleme, bilişsel meşguliyet, kompulsif internet kullanımı alt ölçekleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmektedir [Sırayla: $r = .19$, $r = .70$, $r = .23$, $r = .85$; $p < .001$]. İnternet bağımlılığı ile GPİKÖ 2 toplam puanı ve online sosyal etkileşim, duygu düzenleme, yetersiz öz-düzenleme, bilişsel meşguliyet, kompulsif internet kullanımı, olumsuz sonuçlar alt ölçekleri arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur [Sırayla: $r = .57$, $r = .22$, $r = .43$, $r = .60$, $r = .56$, $r = .38$, $r = .20$; $p < .001$].

GPİKÖ 2'nin Güvenirlik Çalışması

Genelleştirilmiş Problemlerli İnternet Kullanım Ölçeği 2'nin ve alt ölçeklerinin güvenirliliği Cronbach Alfa Katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanına ait Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .85 bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanına ve alt ölçeklerine ilişkin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. GPIKÖ 2 ve alt ölçeklerinin Cronbach Alfa Katsayıları

Ölçekler	Cronbach Alfa Katsayısı
GPIKÖ 2 Toplam	.85
Online Sosyal Etkileşim	.51
Duygu Düzenleme	.83
Yetersiz Öz-Düzenleme	.88
Bilişsel Meşguliyet	.86
Kompulsif İnternet Kullanımı	.82
Olumsuz Sonuçlar	.73

Tablo 5'te görüldüğü gibi GPIKÖ 2'nin "Online Sosyal Etkileşim" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .51, "Duygu Düzenleme" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .83, "Yetersiz Öz-Düzenleme" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .88, "Bilişsel Meşguliyet" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .86, "Kompulsif İnternet Kullanımı" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .82, "Olumsuz Sonuçlar" alt ölçeği Cronbach Alfa Katsayısı .73 olarak belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, Caplan tarafından (2010) geliştirilen GPIKÖ 2'nin Türkçe formunun lise öğrencileri üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Öncelikle GPIKÖ 2'nin çeviri çalışması ve dilsel eşdeğerlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar ölçme aracının Türkçe formunun dilsel eşdeğerliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

GPIKÖ 2'nin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alfa katsayıları incelenmiştir. GPIKÖ 2'nin bütünü için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .85, "Online Sosyal Etkileşim" alt ölçeği için .51, "Duygu Düzenleme" alt ölçeği için .83, "Yetersiz Öz-düzenleme" alt ölçeği için .88, "Bilişsel Meşguliyet" alt ölçeği için .86, "Kompulsif İnternet Kullanımı" alt ölçeği için .82 ve "Olumsuz Sonuçlar" alt ölçeği için ise .73 olarak belirlenmiştir. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı .91 iken, "Online Sosyal Etkileşim" boyutu .82, "Duygu Düzenleme" boyutu .86, "Bilişsel Meşguliyet" boyutu .86, "Kompulsif İnternet Kullanımı" boyutu .87, "Olumsuz Sonuçlar" boyutu ise .83 bulunmuştur. "Online Sosyal Etkileşim" alt ölçeği dışında diğer alt ölçeklerin güvenilirliğinin yüksek olduğu, iki ölçeğin güvenilirlik değerlerinin birbirleriyle anlamlı şekilde örtüştüğü

ve orijinal formula tutarlılık gösterdiği söylenebilir. GPIKÖ 2'nin Deniz ve Tutgun Ünal (2016) tarafından yapılan Türkçe'ye uyarlama çalışmasında da "Online Sosyal Etkileşim" boyutunun Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .50 olarak bulunmuştur. Bu boyutun kültüre bağlı olarak güvenilirlik değerinin düşük çıktığı düşünülmektedir.

GPIKÖ 2'nin Türkçe formunun geçerlilik değerlerinin orijinal ölçeğin değerleriyle paralellik gösterdiği belirlenmiştir. Orijinal ölçekte yer alan "Bilişsel Meşguliyet" ve "Kompulsif İnternet Kullanımı" boyutları bir üst boyut olan "Yetersiz Öz-Duygu Düzenleme" boyutu altında toplanarak dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi doğrultusunda, GPIKÖ 2'nin Türkçe formu da dört faktör altında toplanmıştır. Ayrıca dört faktörlü yapının iyi uyum değerleri ürettiği görülmüştür. Buna göre Türkçe uyarlaması yapılan ölçeğin orijinali ile benzer bir yapıda olduğu söylenebilir. GPIKÖ 2'nin Portekiz (Pontes, Caplan ve Griffiths, 2016) ve Meksika popülasyonuna (Gámez -Guadix, Villa George ve Calvete, 2012) da uyarlama çalışmaları yapılmıştır. Meksika popülasyonu ile yapılan uyarlama çalışmasında alt ölçeklerin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .74 ile .81 arasında değişirken, tüm ölçek için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .88 bulunmuş ve ölçek orijinalinde olduğu gibi dört faktör altında toplanmıştır. Portekiz popülasyonu ile yapılan uyarlama çalışmasında ise alt ölçeklerin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .78 ile .86 arasında değişirken, tüm ölçek için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .90 bulunmuş ve ölçek orijinalinde olduğu gibi dört faktör altında toplanmıştır. Bu durumda bu araştırma kapsamında ve diğer ülkelerde yapılan uyarlama çalışmalarının orijinal ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik değerleriyle tutarlılık gösterdiği görülmektedir.

GPIKÖ 2'nin ölçüt geçerliliğini sınamak için Kısa Semptom Envanteri Depresyon Alt Ölçeği ve Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu puanları ile ilişkisine bakılmıştır. GPIKÖ 2 ile depresyon ve internet bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. GPIKÖ 2'nin ölçüt geçerliliğinde depresyonla ilişkisini inceleyen araştırmalarda (Gámez-Guadix, Villa George ve Calvete, 2012; Pontes, Caplan ve Griffiths, 2016) da ölçeğin toplam puanı ve tüm alt ölçekleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca alanyazın incelendiğinde depresyon ve internet bağımlılığı arasında ilişki olduğunu ortaya

koyan araştırmalar olduğu görölmektedir (Akın ve İskender, 2011; Gordon, 2016; Jang, Hwang ve Choi, 2008; Torres, 2010; Whang, Lee ve Chang, 2003; Yang ve Tung, 2007; Young ve Rogers, 1998). Çalışmadan elde edilen sonucu çoğu araştırmanın da desteklediği görölmektedir. GPIKÖ 2 ile internet bağımlılığı arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu durumda problemlili internet kullanımını belirleme konusunda uygulanan iki ölçeğin birbirleriyle benzer özellikleri ölçtüğu söylenebilir. Sonuç olarak, GPIKÖ 2'nin problemlili internet kullanımına yönelik eğilimi belirlenmek amacıyla lise öğrencileri üzerinde kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görölmüştür.

Bu çalışmanın genellenebilirlik boyutunda bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Daha büyük örneklemlili ve lise öğrencileri dışında katılımcıları da kapsayan bir örneklemlili (örn. ilkokul ve üniversite öğrencileri) başka çalışmalar yürütülebilir. Bu araştırma kapsamında Türkçe' ye uyarlaması yapılan GPIKÖ 2'nin geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin daha güçlü veriler elde etmek amacıyla gelecekte internet bağımlılığı olan ve olmayan popölasyon grubu üzerinde ölçme aracının uygulanması ve internet bağımlılığını ayırt edip etmediği araştırılabilir. Tüm sınırlılıklarına rağmen, bu çalışma, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymakta ve orijinal ölçekteki gibi 4 faktörlü bir yapıyı destekleyen bulgular sunmaktadır. Bu çalışmanın, var olan Türkçe internet bağımlılığı/problemlili internet kullanımı ölçeği açığına ilişkin beklentileri karşılayacağı düşünölmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

**Turkish Adaptation Study Of The Generalized
Problematic Internet Use Scale 2**

*

Özge Canoğulları Ayazseven - Fulya Cenkseven Önder
Çukurova University

Nowadays, it is observed that the internet, which attracts the attention of people of all ages and which is widely used among children and young people, and which makes life easier if it is used consciously, turns into more harm than benefit and causes problems especially in adolescents (Beard & Wolf, 2001; Caplan, 2002; Davis, 2001; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Young, 1996). It is stated that the internet, which is not a developer and overuse, causes problematic problems such as problematic / pathological internet use or internet addiction in adolescents (Ayas, Çakır & Horzum, 2011; Cengizhan, 2005; Zorbaz & Tuzgöl Dost, 2014).

Many researchers abroad have tried to diagnose internet addiction / problematic internet usage by developing internet related tests, measurement tools (Anderson, 2001; Beard & Wolf, 2001; Brenner, 1997; Caplan, 2002; Caplan, 2010; Davis, 2001; Griffiths, 1999; Kandell, 1998; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Shapira et al., 2003; Young, 1996). In our country, it is seen that there are scales for diagnosing internet addiction / problematic internet usage which is an important problem among adolescents.

For example Günüş and Kayri (2010) have developed the Internet Addiction Scale to develop Turkish internet addiction scale and to determine the profile of internet addiction in Turkey based on their findings for the sample. In order to measure the level of problematic Internet usage of university students, Ceyhan, Ceyhan and Gürcan (2007) developed the Problematic Internet Usage Scale (PIUS).

In our country, Turkish adaptation studies are conducted to measure internet addiction. The Internet Addiction Scale, developed by Young (1999) to determine problematic internet use, is a 20-item scale adapted from DSM-IV's Psychoactive Substance Addiction criteria. The scale was

adapted to Turkish by Bayraktar (2001) in a way that can be understood by adolescents aged 12-17 years. There are Internet Addiction Scale which original name is "Skala zur Erfassung der Internetsucht" and originally designed by Hahn and Jerusalem (2001) and there are also Internet Dependency Scale which was adapted to Turkish by Kayri and Gü-nüç (2009) and developed by Nichols and Nicki (2004).

Although the Generalized Problematic Internet Use Scale 2 developed by Caplan (2010) is included in many studies abroad to determine internet addiction as a valid and reliable scale, adaptation study of this scale in our country has been done recently by Deniz and Tutgun Ünal (2016) on university students and is not used in research. Therefore, in this study, it was aimed to test the validation of a valid and reliable scale by making the Turkish adaptation study of Generalized Problematic Internet Use Scale 2 (Caplan, 2010) applied on high school students. Made of study, high school students in Turkey over the validity and reliability of the measurement tool development effort will be made are expected to contribute positively.

The study included a simple random sample of 492 adolescent students-245 girls and 247 boys - attending ninth, tenth, eleventh and twelfth grades, to three different high schools that are obligated to Ministry of National Education in Hatay and Adana between 2017 and 2018 education years. The Generalized Problematic Internet Use Scale (Caplan, 2010), Brief Symptom Inventory Depression Sub-scale (Şahin & Durak, 1994) and Internet Addiction Test-Short Form (Kutlu, Savcı, Demir & Aysan, 2016) were used as data collection tools. The construct validity of GPIUS 2 was measured by confirmatory factor analysis (CFA) and its reliability was measured by Cronbach Alpha coefficient. Pearson Product Moment Correlation coefficients were examined for the criterion validity and language validity of the scale. The data of the study were analyzed with SPSS 21.0 and AMOS 22 programs.

At the end of the research, it was seen that the linguistic equivalence of the Turkish version of the measurement tool was high. As a result of CFA, it was observed that the four-factor structure produced good fit values. However, when the correlation values between the factors were examined, it was determined that the model was in good accordance. In order to test the criterion validity of the scale, the relationship between

the Brief Symptom Inventory Depression Sub-dimension and Young Internet Addiction Test Short Form was examined. A significant positive correlation was found between GPIUS 2 and internet addiction and depression. The Cronbach Alpha internal consistency coefficient of the subscales ranged from .51 to .83, while the Cronbach Alpha internal consistency coefficient for the whole scale was .85. As a result, it is seen that GPIUS 2 is a valid and reliable scale that can be used on high school students in order to determine the trend towards problematic internet use.

Kaynakça / References

- Anderson, K.J. (2001). Internet use among college students: An exploratory study, *Journal of American College Health*, 50, 21-26.
- Ang, R. P., Chong, W. H., Chye, S. ve Huan, V. S. (2012). Loneliness and generalized problematic internet use: Parents' perceived knowledge of adolescents' online activities as a moderator. *Computers in Human Behavior*, 28, 1342-1347.
- Akın, A. ve İskender, M. (2011). Internet addiction and depression, anxiety and stress. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (1), 138-148.
- Ayas, T., Çakır, Ö. ve Horzum, M. B. (2011). Ergenler için Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 339-448.
- Aytaç, M. ve Öngen, B. (2012). Doğrulayıcı faktör analizi ile yeni çevresel paradigma ölçeğinin yapı geçerliliğinin incelenmesi. *İstatistikçiler Dergisi*, 5, 14-22.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Beard, K. ve Wolf, E.M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), 377-383.
- Black D.W., Belsare G. ve Schlosser S. (1999). Clinical features, psychiatric comorbidity, and health related quality of life in persons reporting compulsive computer use behavior. *J Clin Psychiatry*, 60, 839-844.
- Bozkurt, H., Şahin, S. ve Zoroğlu S. (2016). İnternet bağımlılığı: Güncel bir gözden geçirme. *Journal of Contemporary Medicine*, 6(3), 235-247.

- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the internet usage survey. *Psychology Report*, 80 (3), 879-882.
- Caplan, S.E. (2002). Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computer in Human Behavior*, 18, 553-575.
- Caplan, S., Williams D. ve Yee, N. (2009). Problematic Internet use and psychosocial well-being among MMO players. *Computers in Human Behavior*, 25, 1312-1319.
- Caplan, S.E. (2010). Theory and measurement of generalized problematic Internet use: A two-step approach. *Computers in Human Behavior*, 26, 1089-1097.
- Casale, S. ,Scott E. C. ve Fioravanti, G. (2016). Positive metacognitions about Internet use: The mediating role in the relationship between emotional dysregulation and problematic use. *Addictive Behaviors*, 59, 84-88.
- Cao, F. ve Su, L. (2007). Internet addiction among Chinese adolescents: Prevalence and psychological features. *Child Care Health Development*, 33(3), 275-281.
- Cengizhan, C.(2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: Bağımlılık. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulan bildiri. 21-23 Eylül 2005, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Ceyhan, A.A. ve Ceyhan, E. (2014). Problemlerli internet kullanım ölçeği'nin ergenlerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 15 (2), 56-64.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. ve Gürcan, A. (2007). Problemlerli İnternet Kullanımı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 387- 416.
- Chong, W.H., Chye, S., Huan, V.S. ve Ang R. P. (2014). Generalized problematic Internet use and regulation of social emotional competence: The mediating role of maladaptive cognitions arising from academic expectation stress on adolescents. *Computers in Human Behavior*, 38, 151-158.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model for pathological internet use (PIU). *Computers in Human Behavior*, 17(2), 187-195.

- Deniz, L. ve Tutgun Ünal, A. (2016). Genelleştirilmiş problemlı internet kullanımı ölçeği 2 (GPİKÖ2)'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (23), 7-20.
- Durkee, T., Kaess, M , Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., Floderus, B.,..., (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: Demographic and social factors. *Addiction*, 107, 2210-2222.
- Gámez-Guadix, M., Villa-George, F. I. ve Calvete, E. (2012). Measurement and analysis of the cognitive-behavioral model of generalized problematic Internet use among Mexican adolescents. *Journal of Adolescence*, 35, 1581-1591.
- Griffiths, M. D. (1999). Internet addiction: Fact or fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246- 250.
- Gordon, J.A. (2016). *Internet addiction and depression*. Master thesis, Kaplan University, America.
- Günüç, S. ve Kayri, M. (2010). Türkiye'de internet bağımlılık profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeği' nin geliştirilmesi: Geçerlik-güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 220-232.
- Hooi, P. S. C. (2010). *Influence of parents and peers on internet usage and addiction amongst school-going youths in Malaysia*. Doctoral dissertation, Malaysian University, Malaysia.
- Jang, K.S., Hwang, S.Y.ve Choi, J.Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *J Sch Health*, 78 (3), 165-171.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *Cyberpsychology and Behavior*, 1, 11-17.
- Kaplan, E. (2014). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinde öz-düzenleme: Ölçek uyarlama çalışması*. Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kayri, M. ve Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeği' nin Türkçe' ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 157-175.

- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., Karila, L. ve Billieux, J. (2013). Internet addiction: A systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4026-4052.
- Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Mossbarger, B. (2008). Is internet addiction addressed in the classroom? A survey of psychology textbooks. *Computers in Human Behavior*, 24, 468-474.
- Nichols, L.A. ve Nicki, R. (2004). Development of a psychometrically sound internet addiction scale: A preliminary step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(4), 381-384.
- Pontes, H. M., Caplan, S. E. ve Griffiths, M. D. (2016). Psychometric validation of the generalized problematic Internet use scale 2 in a Portuguese sample. *Computers in Human Behavior*, 63, 823-833.
- Shapira, N.A., Lessig, M.C., Goldsmith, T.D., Szabo, S.T., Lazoritz, M., Gold, M.S,..., (2003). Problematic internet use: Proposed classification and diagnostic criteria. *Depress Anxiety*, 17, 207-216.
- Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılık ölçeğinin Türkçe 'ye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32,101-115.
- Torres, E. (2010). *Understanding internet addiction: Depression and social support*. Doctoral dissertation, Alliant International University, San Francisco.
- TUİK (2013). 06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya, 20.09.2018 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaber-Bultenleri.do?id=15866>. Adresinden erişilmiştir.
- Whang, L.S., Lee, S. ve Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyberpsychology Behavior*, 6(2),143-150.
- Yang, S., ve Tung, C. (2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Young, K.S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.

- Young, K. S. ve Rogers, R. C. (1998). The relationship between depression and Internet addiction. *CyberPsychology ve Behavior*, 1(1), 25-28.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: Diagnosis and treatment consideration. *J Contemp Psychother*, 39, 241-246.
- Zorbaz, O. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 298-310.

Ek 1. GPİKÖ 2

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. İnternetteki sosyal etkileşimi yüz yüze iletişime tercih ederim.					
2. Benim için internetteki sosyal etkileşim yüz yüze ilişkilerden daha rahattır.					
3. İnsanlarla yüz yüze iletişim kurmaktansa internetten iletişim kurmayı tercih ederim.					
4. Kendimi yalnız hissettiğimde başkalarıyla konuşmak için interneti kullanırım.					
5. Moralim bozuk olduğu zaman kendimi daha iyi hissetmek için internet kullanırım.					
6. Üzgün hissettiğimde kendimi daha iyi hissetmek için interneti kullanırım.					
7. Bir süre internet ortamında olmadığında zihnim internete girme düşüncesiyle meşgul olur.					
8. Eğer internet ortamında olamazsam kendimi kaybolmuş gibi hissederim.					
9. İnternet ortamında olmadığında yoğun bir şekilde internete girmem gerektiğini düşünürüm.					
10. İnternet ortamında geçirdiğim zamanı kontrol etmekte zorlanırım.					
11. İnternet kullanımımı kontrol etmekte zorlanırım.					
12. İnternette ortamında olmadığında, internete girme isteğimi bastırmakta çok zorlanırım					
13. İnternet kullanımım hayatımı düzenlememi zorlaştırır.					
14. İnternet kullanımım nedeniyle sosyal etkinlikleri veya sorumlulukları kaçırrım.					
15. İnternet kullanımım hayatımda sorunlara yol açar.					

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Canoğulları-Ayazseven, Ö. ve Cenkseven-Önder, F. (2019). Genelleştirilmiş problemlerli internet kullanım ölçeği 2'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1540-1565. DOI: 10.26466/opus.529016